

Przemówienie Prezesa NBP w Sejmie – 21 lipca 2010 r.

Panie Marszałku, Wysoka Izbo!

Po raz pierwszy jako Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Rady Polityki Pieniężnej mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Izbie dwa dokumenty: *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2009* oraz *Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2009 r.* W obu tych dokumentach omówione zostały uwarunkowania i działania Narodowego Banku Polskiego w zakresie polityki pieniężnej i innych – ustawowo określonych – funkcji banku centralnego.

Podobnie jak w poprzednim roku również w 2009 działalność NBP determinowały uwarunkowania makroekonomiczne.

Lata 2007-2009 były okresem kryzysu globalnego. Załamanie światowego systemu finansowego przeniosło się na sferę realną, przeradzając się w najgłębszą recesję gospodarki światowej od czasu Wielkiego Kryzysu. Efekty kryzysu to przede wszystkim silny spadek popytu globalnego, załamanie obrotów w handlu światowym oraz znaczny wzrost zmienności cen na światowych rynkach finansowych. Pomimo bezprecedensowej skali programów antykryzysowych – ożywienie gospodarki światowej było słabe, o czym świadczyły takie zjawiska jak: brak poprawy sytuacji na rynku pracy oraz utrzymująca się podwyższona i zmienna awersja do ryzyka na rynkach finansowych. Kryzys bardzo silnie dotknął gospodarki Europy Środkowej i Wschodniej. Głównymi kanałami, poprzez które światowy kryzys gospodarczy przeniósł się do krajów tego regionu, były rynki finansowe i handel zagraniczny. W rezultacie skala odpływu kapitału i deprecjacji walut krajowych była w naszym regionie jedną z największych wśród gospodarek wschodzących.

Ożywienie gospodarki światowej opiera się w dużej mierze na gospodarkach wschodzących, w tym głównie krajach Azji, jednak trwałość ożywienia uzależniona jest także w dużym stopniu od powodzenia dotychczasowej polityki antykryzysowej. Wciąż istnieją bowiem czynniki ryzyka powrotu recesji. Należy do nich zaliczyć:

Po pierwsze, ryzyko niewypłacalności krajów. Przykład Islandii oraz krajów południowej Europy, a zwłaszcza Grecji pokazał skalę możliwej destabilizacji gospodarczej i dysfunkcjonalności rynków finansowych.

Po drugie, utrzymuje się wysoka zmienność oczekiwań i nastrojów inwestorów, która determinuje kierunek przepływów kapitałowych i wpływa na wahania cen na rynku finansowym. Z jednej strony systematycznie powraca „apetyt na ryzyko” i napływ kapitału na rynki wschodzące, w tym do Polski, z drugiej strony każda negatywna informacja z otoczenia makroekonomicznego kraju powoduje ucieczkę kapitału do tzw. „bezpiecznych przystani”, którymi pozostają papiery dłużne Stanów Zjednoczonych, Niemiec czy Szwajcarii, a także złoto.

Po trzecie, utrzymują się nierównowagi w obszarze wymiany handlowej, konsumpcji i inwestycji czego efektem są silne dysproporcje sald bilansu handlowego w poszczególnych krajach i regionach.

Po czwarte, nieefektywne okazały się regulacje rynku finansowego, jak i nadzór nad nimi, w szczególności dotyczy to sektora bankowego. Regulacje te nie zdołały zapobiec światowemu kryzysowi finansowemu, a proces tworzenia nowych rozwiązań jest wciąż niedokończony.

I po piąte, nadal utrzymuje się niepewność co do kondycji finansowej niektórych globalnych instytucji finansowych, czego efektem jest ich ograniczone wzajemne zaufanie oraz aktywność rynkowa. Odbudowaniu tego zaufania służyć mają przeprowadzane stress-testy ich wypłacalności oraz upublicznienie wyników tych badań.

W obliczu problemów gospodarki światowej na drugi plan zesza potrzeba ograniczania inflacji, która utrzymuje się obecnie na niskim poziomie. Nie należy jednak zapominać, że podstawowym celem banków centralnych jest dbanie o stabilny poziom cen, a utrata kontroli nad inflacją rodzi ryzyko zakotwiczenia się na wyższym poziomie oczekiwań inflacyjnych przez co inflacja staje się uporczywa i trudniejsza do opanowania.

Narodowy Bank Polski w swoich działaniach wpisywał się w ogólnoswiatową strategię antykryzysową. Musimy bowiem podkreślić, że światowy kryzys finansowy i gospodarczy przyczynił się także do poważnego spowolnienia tempa wzrostu w Polsce do 1,8 proc. w 2009 r. z 5,1 proc. w 2008 r. Recesja u głównych partnerów handlowych spowodowała zmniejszenie popytu zagranicznego na dobra i usługi produkowane w Polsce oraz wpłynęła na istotne ograniczenie inwestycji przedsiębiorstw. Z tym ostatnim wiąże się również silne wyhamowanie akcji kredytowej, które dotknęło sferę realną gospodarki. Spowolnieniu gospodarczemu towarzyszyło pogorszenie sytuacji na rynku pracy, a także pogorszenie sytuacji sektora finansów publicznych. Jednocześnie znacząca deprecjacja kursu złotego przyczyniła się do wzrostu konkurencyjności cenowej polskich produktów za granicą oraz

spadku konkurencyjności produkcji importowanej na rynku krajowym. W efekcie w 2009 r. wkład eksportu netto do wzrostu PKB był dodatni, stając się najważniejszym czynnikiem wzrostu gospodarczego w Polsce.

Polska gospodarka wykazała się stosunkowo dużą odpornością na światowy kryzys, do czego przyczyniły się m.in. mniejsze niż w innych krajach uzależnienie krajowej koniunktury od popytu zagranicznego, niższy udział kredytu w finansowaniu sfery realnej oraz relatywnie silny popyt wewnętrzny. Czynnikiem wzmacniającym stabilność wzrostu gospodarczego była także prowadzona przed i w trakcie kryzysu odpowiednia polityka makroekonomiczna, w tym polityka pieniężna nakierowana na utrzymanie średniookresowej stabilności cen w ramach reżimu płynnego kursu walutowego.

Polski system bankowy również wykazał się dużą odpornością na światowy kryzys, w wyniku czego polski podatnik nie musiał przeznaczyć żadnych środków na ratowanie wypłacalności banków w Polsce. Przyczyniła się do tego zarówno skuteczność nadzoru, jak i regulacje bankowe mające oparcie w doświadczeniach polskiego rynku z okresu naszej niełatwej 20-letniej transformacji gospodarczej.

Wysoka Izbo!

Odnosząc się do decyzji z zakresu polityki pieniężnej podjętych w ubiegłym roku należy podkreślić, że wobec silnego obniżenia się aktywności gospodarczej na świecie i w Polsce, które oddziaływało w kierunku ograniczenia presji inflacyjnej – w I połowie 2009 r. Rada Polityki Pieniężnej kontynuowała rozpoczęte pod koniec 2008 r. łagodzenie polityki pieniężnej. W ubiegłym roku stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego zostały obniżone czterokrotnie - w styczniu, lutym, marcu i czerwcu, w sumie o 150 punktów bazowych, osiągając najniższy poziom od początku transformacji gospodarczej. Stopa referencyjna NBP została zredukowana z 6 proc. w listopadzie 2008 r. do 3,5 proc. w czerwcu 2009 r. Obniżenie stóp procentowych wpłynęło na spadek większości rynkowych stóp procentowych. WIBOR 3M, stanowiący stawkę referencyjną dla znacznej części umów kredytowych, obniżył się z 6,7 proc. w listopadzie 2008 r. do 4,2 proc. w sierpniu 2009 r. tj. o 2,5 punktu procentowego i w kolejnych miesiącach kształtował się w przedziale 4,1-4,2 proc. Sprzyjało to spadkowi oprocentowania już zaciągniętych oraz nowo udzielanych kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, które na koniec 2009 r. było niższe odpowiednio o 1,2 punktu procentowego i 2,2 punktu procentowego, niż na koniec 2008 r.

Takie kształtowanie stóp procentowych przez NBP wpływało również pozytywnie na warunki funkcjonowania banków, gdyż obniżało ich koszty finansowania.

W II połowie 2009 r. – wobec stopniowo poprawiającej się sytuacji w gospodarce i jednocześnie utrzymującej się znacznej niepewności dotyczącej trwałości ożywienia wzrostu za granicą – Rada utrzymała stopy procentowe na niezmiennym poziomie.

Wskutek zmniejszającej się presji inflacyjnej, roczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych obniżył się o 0,7 punktu procentowego wobec 2008 r. i wyniósł 3,5 proc., kształtując się na poziomie górnej granicy odchyień od celu inflacyjnego Narodowego Banku Polskiego, określonego na poziomie 2,5 proc. Na kształtowanie się wskaźnika inflacji w 2009 r. w znacznym stopniu oddziaływały czynniki pozostające poza bezpośrednim wpływem krajowej polityki pieniężnej, przede wszystkim podwyżki cen administrowanych i stawek podatków akcyzowych. Ponadto na poziom inflacji wpływ miała znaczna deprecjacja złotego w okresie lipiec 2008 r. – luty 2009 r. wynikająca ze wzrostu awersji do ryzyka na światowych rynkach finansowych i odpływu kapitału zagranicznego z rynków wschodzących. W pierwszej połowie bieżącego roku inflacja obniżyła się do poziomu celu Narodowego Banku Polskiego i od marca utrzymuje się w jego pobliżu.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że zgodnie ze strategią polityki pieniężnej realizowaną przez NBP celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji na założonym poziomie w średnim okresie. Należy zwrócić uwagę, że od momentu rozpoczęcia realizacji ciągłego celu inflacyjnego na poziomie 2,5 proc. tj. od 2004 r. przeciętne tempo wzrostu cen konsumpcyjnych w Polsce wyniosło 2,8 proc., a więc było zbliżone do założonego celu. Potwierdza to skuteczność realizacji konstytucyjnego zadania Narodowego Banku Polskiego, jakim jest zapewnienie stabilności cen.

Ważną rolę w projektowaniu takiej polityki pieniężnej odgrywają prowadzone w Narodowym Banku Polskim prace analityczne i badawcze, które są jednym z najważniejszych elementów wspierających decyzje podejmowane przez Radę Polityki Pieniężnej i Zarząd NBP. Działalność badawcza NBP w ubiegłym roku dotyczyła w szczególności mechanizmu transmisji monetarnej i jego zaburzeń w ostatnim okresie, wywołanych w istotnej mierze przez kryzys finansowy. Wyniki tych prac wykorzystywano również do budowy i doskonalenia ekonometrycznych narzędzi modelowych służących opracowywaniu prognoz makroekonomicznych.

Istotnym elementem działalności analityczno-badawczej jest upowszechnianie jej wyników. Służą temu publikacje naukowe przygotowywane przez pracowników NBP, których w ubiegłym roku było ponad 100, a także seminaria i konferencje naukowe organizowane w NBP, a także prezentacje dorobku badawczego NBP na konferencjach krajowych i zagranicznych oraz współpraca badawcza z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami naukowymi oraz organizacjami międzynarodowymi. Dodajmy, że w 2009 r. Narodowy Bank Polski zorganizował 4 konferencje międzynarodowe oraz 13 otwartych seminariów naukowych.

Panie Marszałku! Panie Posłanki! Panowie Posłowie!

Przechodząc do kwestii stabilności polskiego systemu finansowego chcę przypomnieć, że Narodowy Bank Polski rozpoczął rok 2009 w nowych uwarunkowaniach prawnych. W dniu 13 grudnia 2008 r. weszła w życie *ustawa o Komitecie Stabilności Finansowej*, zmieniająca także ustawę o Narodowym Banku Polskim. W jej wyniku działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego zostały włączone do listy zadań banku centralnego. Ustawa nałożyła na NBP obowiązek dokonywania analiz stabilności krajowego systemu finansowego. Należy podkreślić, że w praktyce Narodowy Bank Polski już wcześniej realizował powyższe zadania. Wynikało to z faktu, że stabilność finansowa jest warunkiem koniecznym dla prowadzenia skutecznej polityki pieniężnej mającej za zadanie zachowanie stabilności cen, a także niezakłóconego funkcjonowania systemu płatniczego.

Zgodnie z ustawą o Komitecie Stabilności Finansowej, jego posiedzenia powinny się odbywać co najmniej raz na pół roku. W 2009 r. w związku z utrzymującą się sytuacją kryzysową na światowych rynkach finansowych i koniecznością wnikliwego obserwowania bieżącej sytuacji w Polsce, odbyło się siedem posiedzeń Komitetu. NBP uczestniczył we wszystkich posiedzeniach, wielokrotnie inicjując ich zwołanie w celu omówienia istotnych dla utrzymania stabilności finansowej kwestii.

Zmiana uwarunkowań prawnych działania NBP zbiegła się w czasie z nowymi wyzwaniami, wynikającymi z kryzysu finansowego i gospodarczego na świecie.

Dlatego też w tym czasie oprócz prowadzenia polityki pieniężnej podstawowym działaniem NBP było złagodzenie skutków zakłóconego funkcjonowania rynku międzybankowego i ograniczenie ryzyka płynności banków, poprzez stworzenie im możliwości pozyskania płynności w złotych i walutach obcych. W tym celu Narodowy Bank Polski jeszcze

w październiku 2008 r. wprowadził tzw. Pakiet Zaufania, w ramach którego rozpoczął stosowanie znacznie szerszego niż w latach poprzednich zestawu instrumentów polityki pieniężnej. W ramach tego Pakietu bank centralny:

- po pierwsze, rozpoczął regularne operacje zasilające sektor bankowy w płynność złotową w formie 3 i 6 miesięcznych transakcji repo. Średni poziom tych operacji w 2009 r. wyniósł blisko 11,5 mld zł.

- po drugie, rozpoczął zasilanie banków w płynność walutową w formie transakcji typu *swap* walutowy, które dały bankom możliwość zabezpieczania ryzyka kursowego związanego z udzielaniem kredytów walutowych. Banki wykazywały największe zainteresowanie transakcjami na parze frank szwajcarski/złoty. Z uwagi na postępujące uspokojenie sytuacji na rynku walutowym, popyt na tego rodzaju operacje stopniowo malał w ciągu roku i ostatnia operacja, na której banki zgłosiły popyt, przeprowadzona została 26 października ubiegłego roku. Średni poziom operacji typu *swap* walutowy w 2009 r. wyniósł 1 076 mln zł.

- po trzecie, rozszerzono listę kwalifikowanych aktywów jako zabezpieczeń operacji refinansowych Banku i wprowadzono zasadę tzw. nettowania zabezpieczeń, tj. wykorzystania tych samych zabezpieczeń w odnawianych transakcjach repo, co efektywnie rozszerzyło możliwości banków w pozyskiwaniu płynności z NBP.

Ponadto Bank podjął dodatkowe działania mające na celu trwałe zwiększenie płynności banków, które polegały na:

- przedterminowym, w styczniu 2009 r., wykupie 10-letnich obligacji NBP, w wyniku którego sektor bankowy został zasilony w środki płynne o wartości 8 mld 221 mln zł, oraz
- obniżeniu stopy rezerwy obowiązkowej o 0,5 punktu procentowego (z 3,5 proc. do 3,0 proc.) od 30 czerwca 2009 r., co z kolei zasiłowało sektor bankowy kwotą 3,3 mld zł.

Z uwagi na fakt, iż normalizowanie się sytuacji na rynku międzybankowym przebiegało dosyć powoli, Narodowy Bank Polski zastąpił w pewnym zakresie rynek międzybankowy. Takie działanie, o charakterze nadzwyczajnym i przejściowym, zakończyło się sukcesem, gdyż żaden działający w Polsce bank nie popadł w kłopoty związane z brakiem płynności, nie było także konieczne użycie innych instrumentów pomocy finansowej. Operacje banku centralnego pozwoliły na znaczne ograniczenie ryzyka płynności banków i stopniową odbudowę zaufania na rynku międzybankowym.

Oprócz ograniczenia ryzyka płynności w sektorze bankowym, NBP podejmował również działania mające na celu ułatwienie bankom finansowania akcji kredytowej. Działania te były

związane z tym, że skutki kryzysu na globalnych rynkach finansowych zaczęły się przenosić do sfery realnej polskiej gospodarki. Widoczne było zmniejszanie się wartości kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorstwom, co groziło osłabieniem wzrostu gospodarczego. W związku z tym Narodowy Bank Polski zaproponował i zainicjował zawarcie tzw. *Paktu na Rzecz Rozwoju Akcji Kredytowej*. W ramach tego działania Narodowy Bank Polski zorganizował cykl spotkań z bankami, z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Finansów oraz Komisji Nadzoru Finansowego. W ich rezultacie zidentyfikowano najważniejsze bariery wzrostu akcji kredytowej w bankach, do których – poza podwyższonym ryzykiem kredytowym – należały: relatywnie niski poziom kapitałów oraz ryzyko płynności. W wyniku intensywnych wysiłków KNF i NBP, banki zatrzymały wypracowane w 2008 r. zyski, co złagodziło barierę kapitałową, a ryzyko płynności zostało ograniczone dzięki operacjom NBP zasilającym sektor bankowy w środki płynne.

Globalny kryzys finansowy pokazał konieczność zmian w organizacji sieci bezpieczeństwa finansowego, w tym w Unii Europejskiej. Wyrazem tych działań jest budowa nowej architektury nadzorczej w Europie, w ramach której mają zostać powołane Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego oraz Europejski Organ Nadzoru Bankowego. W obszarze nadzoru makroostrożnościowego (to ta pierwsza Rada ds. Ryzyka Systemowego), nowe rozwiązania przypisują szczególną rolę Europejskiemu Bankowi Centralnemu i krajowym bankom centralnym, co wpływa na nowe spojrzenie na ich rolę w monitorowaniu i nadzorze rynku finansowego, a bankowego w szczególności. NBP prowadził w tym zakresie własne analizy, których efektem był opublikowany w 2009 r. raport *Instytucjonalna organizacja nadzoru finansowego w krajach Unii Europejskiej*. Zaprezentowano w nim główne kierunki zmian w zakresie instytucjonalnej organizacji nadzoru nad rynkiem finansowym w Unii ze szczególnym uwzględnieniem roli banków centralnych w tym procesie. Uważam, że Polska również powinna wyciągnąć wnioski z ostatniego kryzysu finansowego i wzmocnić krajową sieć bezpieczeństwa finansowego oraz rozważyć rozszerzenie roli NBP w tym zakresie.

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Ubiegły rok był ważny dla Narodowego Banku Polskiego jeżeli chodzi o przygotowania Polski do pełnego członkostwa w Unii Gospodarczej i Walutowej.

NBP prowadził aktywne prace związane z przygotowaniem do przyjęcia przez Polskę euro. W styczniu 2009 r. w Narodowym Banku Polskim powołano Komisję ds. wprowadzenia euro, której przewodniczącym jest Pełnomocnik Zarządu ds. wprowadzenia euro. Powołane zostały zespoły zadaniowe: ds. opracowania Strategii włączenia złotego do mechanizmu ERM II oraz ds. wyboru scenariusza wprowadzenia banknotów i monet euro w Polsce. W lutym 2009 r. opublikowano *Raport na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej*, w którym dokonano analizy kosztów i korzyści przystąpienia Polski do strefy euro. W ciągu całego 2009 r. prowadzono jeszcze dalsze analizy na temat konwergencji realnej i nominalnej gospodarki polskiej z gospodarkami strefy euro, cykliczny monitoring sytuacji w strefie euro i wynikające z tego implikacje dla Polski oraz badania na temat poziomu kursu równowagi.

W ubiegłym roku Narodowy Bank Polski współpracował z rządem w tworzeniu ostatecznych zapisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie powołania Narodowego Komitetu Koordynacyjnego do spraw Euro, Rady Koordynacyjnej oraz Międzyinstytucjonalnych Zespołów Roboczych do spraw Przygotowań do Wprowadzenia Euro przez RP. Zgodnie z tym rozporządzeniem Pełnomocnik Zarządu NBP ds. wprowadzenia euro pełni funkcję współprzewodniczącego Narodowego Komitetu Koordynacyjnego oraz Rady Koordynacyjnej. Z kolei przedstawiciele NBP wchodzi w skład siedmiu z ośmiu zespołów roboczych.

Panie Marszałku! Wysoka Izbo!

Ważnym obszarem działalności Narodowego Banku Polskiego jest zarządzanie rezerwami walutowymi.

Wielkość rezerw dewizowych jest jednym z kluczowych czynników oddziałujących na postrzeganie przez uczestników rynków finansowych bezpieczeństwa inwestycji w walucie danego kraju. Wysoki poziom rezerw dewizowych umacnia wiarygodność finansową kraju, co zmniejsza ryzyko niekontrolowanego odpływu kapitału zagranicznego i jednocześnie obniża koszt pożyczek zaciąganych zarówno przez państwo, jak i prywatne podmioty gospodarcze. Aspekty te są szczególnie istotne w okresach podwyższonej zmienności globalnych rynków finansowych i wysokiej awersji do ryzyka. Rezerwy dewizowe mogą służyć ponadto zapewnieniu skutecznej realizacji polityki kursowej.

Zarządzając rezerwami dewizowymi, Narodowy Bank Polski kieruje się trzema podstawowymi zasadami: zapewnieniem wysokiego poziomu bezpieczeństwa inwestowanych środków, utrzymywaniem niezbędnego stopnia ich płynności oraz dążeniem do uzyskania jak najwyższej dochodowości rezerw.

Aktywa rezerwowe NBP wzrosły w 2009 r. o 11,1 mld euro do poziomu 55,2 mld euro. Na wzrost wielkości rezerw oddziaływało dodatkowo saldo przepływów zewnętrznych, dodatkowa alokacja SDR przeprowadzona przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy, a także dochód z inwestowania rezerw. W wyrażeniu dolarowym oficjalne aktywa rezerwowe wzrosły o 17,4 mld do poziomu 79,6 mld dolarów amerykańskich. Jeśli chodzi o aktualne dane to stan aktywów rezerwowych na koniec czerwca br. wyniósł 70,0 mld euro czyli 85,5 mld dolarów.

W procesie zarządzania rezerwami dewizowymi, NBP inwestuje w typowe instrumenty stosowane przez banki centralne. Dominującą część rezerw walutowych stanowią amerykańskie, niemieckie i brytyjskie rządowe papiery wartościowe, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Narodowy Bank Polski inwestuje również w pozarządowe papiery wartościowe, w tym emitowane przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe. Niewielka część rezerw utrzymywana jest w lokatach składanych w renomowanych bankach.

W roku 2009 Narodowy Bank Polski uzyskał wysoki, porównywalny z poprzednim rokiem, dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi. Wyniósł on 6,1 mld złotych, bez uwzględnienia różnic kursowych. Jednocześnie wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych wyniósł 15,1 mld złotych, co pozwoliło na powiększenie rezerwy na ryzyko kursowe w wysokości 14,2 mld złotych.

Stopa zwrotu rezerw walutowych w 2009 r. wyliczona w złotych wyniosła 1,9 proc., natomiast skumulowana stopa zwrotu rezerw, wyliczana od momentu wprowadzenia długoterminowej strategii zarządzania rezerwami dewizowymi, czyli za lata 2008-2009, wyniosła 23,8 proc.

Panie Marszałku! Panie Posłanki! Panowie Posłowie!

W ostatnich latach wokół kwestii wyniku finansowego NBP toczyła się – nie pozbawiona emocji – dyskusja. Padały w niej także argumenty i wypowiediano opinie, które można było interpretować jako próby wpływania na niezależność banku centralnego, co mogłoby osłabiać stabilność naszego systemu finansowego. W tym miejscu chcę wyraźnie zaznaczyć, że wynik finansowy NBP jest ustalany na podstawie obowiązujących w Banku zasad rachunkowości,

przyjętych przez Radę Polityki Pieniężnej w roku 2003, które są zgodne ze standardami rachunkowości stosowanymi w Europejskim Systemie Banków Centralnych oraz przyjętych przez RPP w 2006 r. zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, zbieżnych z zasadami stosowanymi w EBC oraz innych bankach centralnych Eurosystemu.

Wynik finansowy Narodowego Banku Polskiego za rok 2009 wyniósł 4 miliardy 165 milionów 554 tysięcy złotych, podczas gdy w 2008 r. ukształtował się na poziomie zerowym.

Wzrost wyniku finansowego NBP w ubiegłym roku był przede wszystkim skutkiem wypracowania przez Bank wyższych niż w roku 2008 przychodów z transakcji rezerwami dewizowymi, stanowiącymi około 90 proc. aktywów Banku. Z powodu zmienności kursów walutowych i ich nieprzewidywalności wartość tych aktywów podlega wysokim wahanom, a Bank narażony jest na straty z tytułu różnic kursowych. Przykładem takiego zjawiska był rok 2007, w którym na skutek aprecjacji złotego NBP odnotował stratę w wysokości 12,4 mld zł. Zgodnie z ustawą o NBP, stratę tę Bank może pokrywać w kolejnych latach jedynie funduszem rezerwowym, tworzonym z 5-procentowego odpisu z zysku. W 2008 r. fundusz rezerwowy wystarczył jedynie na pokrycie 8 proc. wspomnianej straty. W celu ograniczenia negatywnego wpływu wahań kursów walutowych na wynik finansowy Banku, w latach 2008 i 2009 NBP podjął działania zmierzające do zbudowania bufora zabezpieczającego w postaci rezerwy na ryzyko zmian kursu złotego do walut obcych. Rezerwa ta została utworzona w kwocie 16,4 mld zł. Utworzenie tej rezerwy było konieczne, ponieważ nie można wykluczyć, że trend aprecjacji złotego powróci, wpływając negatywnie na wynik finansowy Banku. Pamiętajmy przy tym, że polski porządek prawny nie przewiduje pokrycia strat czy dokapitalizowania Banku ze źródeł zewnętrznych. A bank centralny bez realnego kapitału nie może prawidłowo wykonywać swoich konstytucyjnych i ustawowych funkcji, mogę tutaj podać przykład banku centralnego Islandii z ostatnich lat.

Wysoki Sejmie!

Rok 2009 r. był kolejnym rokiem intensywnych kontaktów Narodowego Banku Polskiego z partnerami na arenie międzynarodowej.

Prezes Banku brał udział w posiedzeniach Rady Ogólnej EBC, a przedstawiciele Banku uczestniczyli w pracach dwunastu komitetów oraz około 50 różnych grup roboczych i zespołów zadaniowych Europejskiego Systemu Banków Centralnych. W 2009 r.

przedmiotem obrad gremiów Europejskiego Systemu Banków Centralnych były m.in. kwestie związane z powołaniem Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego. Biorąc pod uwagę rolę banków centralnych w planowanej strukturze nadzoru makroostrożnościowego, Narodowy Bank Polski aktywnie uczestniczył w pracach prowadzonych zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym, przedstawiając swoje stanowisko w odniesieniu do przyszłego kształtu systemu nadzoru.

Przedstawiciele NBP brali także udział w nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN oraz w pracach organów pomocniczych Rady Unii Europejskiej poświęconych przede wszystkim przyczynom i konsekwencjom kryzysu finansowego i gospodarczego.

Dążąc do wzmocnienia pozycji Polski w Grupie Banku Światowego, przedstawiciele Narodowego Banku Polskiego aktywnie uczestniczyli w toczących się w 2009 r. w pracach nad II fazą reformy Banku Światowego. Reprezentując Polskę w Grupie Banku Światowego, przedstawiciele NBP uczestniczyli w Spotkaniach Rad Gubernatorów Banku Światowego oraz Międzynarodowego Funduszu Walutowego, które odbyły się w kwietniu i w październiku zeszłego roku.

W ramach współpracy z MFW przedstawiciele Narodowego Banku Polskiego w 2009 r. uczestniczyli w pracach, których rezultatem było postawienie przez MFW do dyspozycji Polski kwoty 13 miliardów 690 milionów SDR w ramach Elastycznej Linii Kredytowej od maja 2009 r. Możliwość ewentualnego wykorzystania Elastycznej Linii Kredytowej w celu zwiększenia poziomu rezerw walutowych NBP, sprzyjało obniżeniu premii za ryzyko na rynkach finansowych, przyczyniając się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku naszej gospodarki i pomogła skutecznie przeciwdziałać kryzysowi. W bieżącym roku, wobec wciąż niepewnych perspektyw globalnej gospodarki i sytuacji na rynkach finansowych, Minister Finansów wspólnie z Prezesem NBP wystąpili z wnioskiem o przedłużenie Elastycznej Linii Kredytowej MFW na następny rok, który to wniosek został pozytywnie rozpatrzony przez Fundusz 2 lipca br. Zasady korzystania ze środków MFW zostały wcześniej uzgodnione pomiędzy Zarządem NBP a Ministrem Finansów.

W obszarze działalności zagranicznej Narodowy Bank Polski współpracował z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju, Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei oraz z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju. Współpraca ta obejmowała bieżącą analizę stanu gospodarki światowej i systemu finansowego oraz poszukiwanie rozwiązań

przeciwdziałających kryzysowi zarówno na poziomie globalnym jak i krajowym. Z inicjatywy NBP w grudniu 2009 r. zorganizowano spotkanie przedstawicieli Polski w międzynarodowych instytucjach finansowych, z przedstawicielami Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz NBP. Spotkania te odbywają się cyklicznie raz w roku i stanowią forum wymiany informacji oraz służą dążeniu do usprawnienia koordynacji stanowisk Polski prezentowanych na forum międzynarodowych instytucji finansowych. Ubiegłoroczne spotkanie było okazją do dyskusji na temat takich kwestii jak reforma Banku Światowego i MFW oraz przygotowania Polski do sprawowania prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w II połowie przyszłego roku.

Ponadto w ubiegłym roku Narodowy Bank Polski kontynuował współpracę z Narodowym Bankiem Słowacji. Współpraca ta koncentrowała się na analizie doświadczeń związanych z przygotowaniem do wprowadzenia euro oraz na obserwacji pierwszych doświadczeń w związku z wprowadzeniem euro.

Strategicznym dla Narodowego Banku Polskiego elementem współpracy międzynarodowej jest pomoc techniczna oraz szkoleniowa, oferowana bankom centralnym państw znajdujących się w okresie transformacji.

Zarząd Narodowego Banku Polskiego przyjął nową *Strategię rozwoju pomocy technicznej udzielanej przez NBP na lata 2010-2012*. Strategia traktuje priorytetowo – jako biorców pomocy technicznej NBP – banki centralne państw objętych programem Partnerstwa Wschodniego oraz państwa należące do naszej konstytuandy w organizacjach Bretton Woods. Narodowy Bank Polski rozszerzył także krąg odbiorców pomocy technicznej oferowanej bankom centralnym krajów w fazie transformacji o banki centralne niektórych państw Afryki oraz Ameryki Południowej i Środkowej, tj. Chile, Egipt, Kenia, Maroko, Paragwaj i Tunezja. Dotychczas z pomocy technicznej NBP skorzystało 28 banków centralnych.

W 2009 r. zakończono proces negocjacji i przygotowań związanych z projektem twinningowym realizowanym przez Narodowy Bank Polski we współpracy z Deutsche Bundesbankiem na rzecz Narodowego Banku Ukrainy. 10 lutego tego roku podpisano umowę twinningową pomiędzy beneficjentem pomocy, członkami konsorcjum a Komisją Europejską i rozpoczęto realizację projektu.

W październiku 2009 r. podpisano Porozumienie o Współpracy między Narodowym Bankiem Polskim i Narodowym Bankiem Republiki Białorusi, które określa zasady i formy współpracy

między oboma bankami w zakresie pomocy technicznej. Jest to piąte porozumienie zawarte przez NBP z bankami centralnymi w ostatnich latach. Dotychczas podpisano podobne umowy z bankami centralnymi Kazachstanu, Kirgizji, Mongolii i Wietnamu.

Panie Marszałku! Panie Posłanki! Panowie Posłowie!

Narodowy Bank Polski w 2009 r. aktywnie przyczynił się do dalszego rozwoju polskiego systemu płatniczego.

Zakończono prace związane z przygotowaniem *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2010-2013*, który został skierowany do Ministerstwa Finansów, w celu przyjęcia go jako programu rządowego, aby objąć jego realizacją wszystkie zaangażowane w tę problematykę instytucje. Program zawiera szereg celów i działań, mających służyć upowszechnianiu obrotu bezgotówkowego z korzyścią dla społeczeństwa, gospodarki oraz instytucji publicznych i samorządowych, w tym zmniejszenia kosztów przyszłego wejścia Polski do strefy euro.

Rok 2009 był kolejnym rokiem wprowadzania jednolitego Obszaru Płatności w Euro, tzw. SEPA. Celem projektu jest stworzenie jednolitych standardów i zasad dokonywania płatności bezgotówkowych w całym obszarze SEPA, czyli w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Narodowy Bank Polski odgrywa istotną rolę w zakresie obsługi paneuropejskiego polecenia przelewu SEPA Credit Transfer, pełniąc rolę Banku rozliczeniowego dla tych krajowych banków komercyjnych, które chcą korzystać z pośrednictwa NBP (aktualnie z tej usługi korzysta 12 banków).

Wysoka Izbo!

Kolejnym ważnym obszarem działalności banku centralnego jest działalność emisyjna. Na mocy ustawy Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Zapewniając bezpieczeństwo płynności rozliczeń przez dostarczenie do obrotu wszystkich wartości nominalnych banknotów i monet powszechnego obiegu oraz jakość obrotu gotówkowego, Narodowy Bank Polski przyczynia się do utrzymania stabilności monetarnej.

Według stanu na koniec zeszłego roku w obiegu znajdowało się 100,3 mld zł. Oznacza to spadek wartości pieniądza gotówkowego o 1,8 mld zł w porównaniu do 2008 r. Łączny koszt

zakupu przez Narodowy Bank Polski pieniądza gotówkowego w roku ubiegłym wyniósł 429,4 mln zł.

W ubiegłym roku Narodowy Bank Polski prowadził prace nad zmianą systemu sprzedaży monet kolekcjonerskich. Przygotowano nowe zasady sprzedaży i dystrybucji tych wartości za pośrednictwem internetowego systemu sprzedaży aukcyjnej, które zaczęły obowiązywać od stycznia tego roku. Do realizacji tego zadania utworzono oraz wprowadzono aplikację internetową Kolekcjoner. Podstawowym założeniem nowego systemu sprzedaży było wprowadzenie transparentnego, opartego na zasadach rynkowych mechanizmu alokacji wartości kolekcjonerskich oraz wyeliminowanie uprzywilejowania cenowego firm numizmatycznych. Obsługę nowego systemu sprzedaży wartości kolekcjonerskich zapewnia powołana Fundacja Narodowego Banku Polskiego.

Panie Marszałku! Panie Posłanki! Panowie Posłowie!

Rok 2009 r. był też okresem istotnych zmian w obszarze zarządzania Narodowym Bankiem Polskim.

W październiku 2008 r. Zarząd Banku przyjął *Strategię zarządzania Narodowym Bankiem Polskim na lata 2009-2012*. *Strategia* stanowi podstawę do wprowadzenia nowoczesnego systemu zarządzania strategicznego, umożliwiającego zwiększenie efektywności działania Banku. Służy temu m.in. wprowadzenie zintegrowanego podejścia procesowego oraz projektowego, a także kontrolingu strategicznego.

W ubiegłym roku zakończono zapoczątkowaną we wrześniu 2008 r., reorganizację oddziałów okręgowych NBP. Nastąpiła redukcja zatrudnienia wynikająca m.in. ze standaryzacji czynności w zakresie rachunkowości, administracji, ochrony i informatyki oraz outsourcingu wybranych usług.

W 2009 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wyniosło w całym kraju 3 770 etatów i było niższe od zatrudnienia w roku poprzednim o 199 etatów, czyli o 5,0 proc. Koszty wynagrodzeń w roku 2009 wraz z rezerwami i narzutami na wynagrodzenia były wyższe od wykonania w roku 2008 o 4,1 proc.

Wysoka Izbo!

Narodowy Bank Polski bardzo aktywnie uczestniczy w kształtowaniu świadomości ekonomicznej polskiego społeczeństwa. Kluczowa rola przypada w tym kontekście naszej działalności edukacyjnej. Jej celem jest zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej funkcjonowania gospodarki rynkowej, a narzędziami kształcenie ekonomiczne na poziomie szkolnym, jak również realizacja licznych programów edukacyjnych. Wśród tych ostatnich wyróżnić można audycje kierowane za pośrednictwem mediów do szerokiego grona odbiorców, jak również programy profilowane, adresowane do konkretnych grup społecznych zagrożonych tzw. wykluczeniem finansowym.

Projekty edukacyjne NBP kieruje do szerokiego kręgu adresatów, tj. środowisk szkolnych, środowisk akademickich oraz uczących się osób dorosłych, środowisk wyznaniowych, wiejskich oraz ogółu społeczeństwa.

W 2009 r. Zarząd NBP przyjął *Strategię edukacji ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego na lata 2010-2012*, której istotą jest zwiększanie społecznej świadomości roli i misji banku centralnego w życiu gospodarczym.

Funkcjonuje Portal Edukacji Ekonomicznej NBP, publikujący artykuły objaśniające mechanizmy ekonomiczne oraz zawierający kursy e-learningowe i prezentacje multimedialne.

Uruchomiony został także portal Obserwator Finansowy poświęcony aktualnym wydarzeniom gospodarczym w Polsce i na świecie. Jest to jedyny na naszym rynku i jeden z nielicznych na świecie portali prezentujących debatę najbardziej cenionych ekonomistów. Ma szczególne znaczenie dla pełnienia przez NBP funkcji informacyjnej oraz edukacyjnej. Jest także źródłem informacji i wymiany poglądów dla przedstawicieli mediów, liderów opinii oraz środowisk nauczycielskich i akademickich.

Dodatkowo, w celu wspierania działań promujących rozwój nauk ekonomicznych i edukacji, pod koniec 2009 r. została utworzona Fundacja Narodowego Banku Polskiego.

Wysoki Sejmie!

Na zakończenie pragnę przypomnieć, że w roku 2009 sukcesem zakończył się proces przeniesienia własności na rzecz NBP kolekcji obrazów, które stanowiły pierwotnie własność firmy Art B. Uzyskana przez Narodowy Bank Polski w wyniku rozliczeń kolekcja dzieł sztuki: 34 obrazy, grafiki i rysunki oraz 11 przedmiotów rękodzieła artystycznego, o wartości

6 mln 325 tys. zł została zaplanowana do udostępnienia społeczeństwu. Podpisaliśmy umowę z Muzeum Narodowym w Warszawie o przekazaniu w depozyt wszystkich dzieł sztuki. Muzeum zorganizowało wystawę, na której zostały one zaprezentowane szerokiemu kręgowi odbiorców.

Panie Marszałku! Panie Posłanki! Panowie Posłowie!

Działalnością Narodowego Banku Polskiego w 2009 r. kierował tragicznie zmarły Prezes NBP – Sławomir Stanisław Skrzypek. Był to szczególnie trudny dla gospodarki rok, w którym świat zmagał się z najgłębszym załamaniem gospodarczym od lat trzydziestych ubiegłego wieku. W tych trudnych warunkach Narodowy Bank Polski wypełnił swoją rolę w sposób należyty. Od samego początku aktywnie przeciwdziałał narastaniu zjawisk kryzysowych i prowadził działania na rzecz utrzymania stabilności systemu finansowego w Polsce. Wyprzedzająco inicjował działania mające na celu ograniczanie negatywnych skutków globalnego kryzysu gospodarczego, a odpowiedzialna polityka pieniężna przyczyniła się do podtrzymania dodatniego wzrostu gospodarczego, czego nie udało się dokonać żadnemu innemu krajowi Unii Europejskiej.

Tragiczna śmierć Prezesa NBP Sławomira Skrzypka pełniącego jednocześnie funkcję Przewodniczącego Zarządu NBP oraz Przewodniczącego Rady Polityki Pieniężnej mogła wpłynąć na destabilizację organów NBP powodując zakłócenia w funkcjonowaniu rynku finansowego w Polsce. W tym miejscu chcę podkreślić, że kompetentne, godne i odpowiedzialne zachowanie się członków Zarządu NBP kierowanego przez Pierwszego Zastępcę Prezesa p. Piotra Wiesiołka oraz członków Rady Polityki Pieniężnej po tragedii, oraz podjęte w tej trudnej i skomplikowanej prawnie sytuacji decyzje zapewniły ciągłość działania banku centralnego i uchroniły nasz system finansowy przed destabilizacją.

Jako Prezes Narodowego Banku Polskiego deklaruję, że bank centralny będzie nadal działał na rzecz wartości polskiego pieniądza i stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu. Narodowy Bank Polski pozostaje gotowy do podejmowania dodatkowych działań dla zachowania stabilności finansowej kraju i utrzymania wzrostu gospodarczego. Warunkiem sukcesu jest pełna współpraca i koordynacja polityki pieniężnej NBP i gospodarczej Rządu oraz polityki nadzorczej Komisji Nadzoru Finansowego. Liczę na to, że współpraca między Narodowym Bankiem Polskim i wszystkimi ośrodkami władzy gospodarczej będzie się dalej rozwijała, a jej efektem będzie dokonujący się w warunkach niskiej inflacji trwały, zrównoważony i na tyle wysoki wzrost

gospodarczy, który pozwoli skutecznie doganiać najbardziej rozwinięte gospodarczo kraje na świecie. Zapewniam, że Narodowy Bank Polski będzie realizował ten cel z pełną determinacją.